

Maarif

Doç. Dr. Nureddin
TOPÇU

Okullarımızda Din Ve Ahlâk Eğitimi

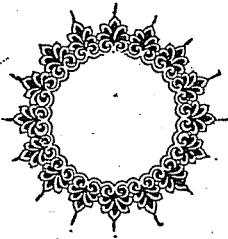
KULLARIMIZDA ahlâk ve din eğitimi meselesi, zamanımızın en hayati dâvasıdır. Milletimizin ayakta durması, istikbalimizin kaderi ne Kıbrıs meselesine, ne de seçim dedikodusuna bağlıdır. Mukadderatımız, yarını hazırlıyacak olan genç neslin ahlâk ve din yapısına sımsıkı bağlı bulunuyor. Bu yapı bugün mecalsiz ve sıksa bir yapıdır.

İnançlara indirilen yumruklar, meslimizi bitab bıraktı. Asrın ızdırabı, irade ve iman hastalığıdır. Şefkat ve merhametle tedavi edilecek yerde kin ve gayzla yumruklanan yaralarımız tedavi edilecek yerde kin ve gayzla yumruklanan yaralarımız kanyor. Vicdanımızın ve imanımızın su-i kastçılarını boğacak olan işte bu kândır.

Ruh kuvvetimizden başka bir şey olmayan imanımızı ve bu imanın yaşadığı vicdanımızı çürütmeye çalışan kuvvetler, günden güne çoğalmaktadır. Bu kuvvetler, bizim kendi içimizden türeyenlerden başka, bunları destekleyen yabancı istilâlar madeci barbarlıklardır. Bütün dünya bugün bir ahlâk buhranı geçiriyor ve dünyanın buhranı, bizim buhranımızı alevlendiriyor.

Tarihi maddeciliğin hemen hemen kırk yıldan beri bünyemizi yıpratıcı tesirlerinden sonra Amerikan emperyalizminin az zamanda ateşten bir gömlek gibi varlığımızı kavrıyıp harap eden me'sum aşısı, her taraftan varlığımıza zehrini akıtmaktadır. Bu emperyalizmin en tehlikeli tesiri, şüphe yok ki kültür sahasında olamdır.

Bugün okulu sadece bir atölye, bir laboratuvar haline getirmek isteyen gizli kuvvet, onun esası olan insan varlığını yok etmeye çalışmaktadır. Şüphe yok ki, tekniğin zamanımızda büyük önemi vardır ve onu ilerletmeye çalışmak da vazifelerimiz arasındadır. Ancak okuldan insanı kovarak sadece tekniği geliştirmek ve insanı tanıyacak olan ilimlerden de insanı çıkarmak, tekniği insanın üstüne yükselttikten sonra tekniğin ayakları altında

ezmek insanın ve insanlığın yükselişi değildir. Bu, insanın yıkılışıdır ve insanlığın yıkılışı bu felâketli adımdan doğacaktır.

Bütün büyük medeniyetler, insanlığın manevi kudretlerinin hayata hâkim olmasıyla meydana çıkmıştır. İlk çağın Çin ve Mısır medeniyetleri, İslâm medeniyeti, rönesansdan romantize ulaştıran Avrupa medeniyeti gibi. Maddeye üstünlük sağlayan ilerleyişler, medeniyetler yıkmıştır. İlk çağın renk renk donatılmış hayat ağacını kaba bir kılıç darbesiyle deviren barbarlar. Maddî kuvvetin harikası idiler. Orta Çağda din adı ile gerçek imanın dünyasını devirinceye azmeden Haçlılar da daha önce benzeri görülmeyen maddî iktidarı yaşatıyorlardı. Her ikisi de medeniyet yıkıcı oldular. Batının 19. asra kadar şâhâne yükselişinin sırrını da ilim, felsefe, ve san'at alanlarındaki manevi gücünün ortaya koyduğu harikada aramak lâzımdır.

Asrımızın kendini gösteren, son yıllarda ise göz kamaştırıcı ve ürpertici hal alan buhran, bütün dünyayı sarsan kasırga ve yıkım batının manevi yapısındaki çöküntünün aşikâr mahsulüdür. Bütün batılı düşünürlerin, bütün gören gözlerin itiraf ettiği hakikat şudur ki, Batıda teknik gücü, başka adıyla söylenirse makinalaşma hareketi ağır basmış, önce ahlâkı esareti altına almıştır. Şimdi onu hayat meydanından tamamen dışarı atmak istiyor.

Bütün dünyaya hâkim olan iki kuvvet, Rusya ve Amerika'nın her ikisi de teknik ve madde iktidarını memleketlere yaymaktadırlar. Biri açık, öbürü gizli ve çok tehlikeli vasıtalarla, insanlığın kurtuluşunu maddenin sultanlığında aramaktadırlar. Biri ezilen bir sınıfın haklarını, öbürü ezen zümrenin doymayan açıklarını, ya maddî kurtuluşun kucağında veya maddî pençenin tırnaklarında arıyorlar. Böyle olduğu için karanlık yolda yürüyorlar.

Her yerde maddeci emperyalizmin Millî Kültürleri kemirmekte olduğu aşikâr iken, kanlı sahneleri örtüp saklayan perdenin önünde durup da halkın, gururunu okşayan sözlerle bu hâdiseyi inkâr edenler, milletleri avutarak uyutmak isteyenler, vicdanları satılmış, sahtekâr şarlatanlardır. Bunlar milletin ve hakikatin düşmanlarıdır. Gizli kaynaklara uzanan elleri ile kendi vicdanlarını hançerledikten sonra halkı da aldatarak menfaat mabuduna kul olanlardır. Bunlar, şahsî menfaatleriyle hırsları uğrunda milletlerini feda edenlerdir.

Sizi size medh edip de mest edenler değil, acı söyleyenler sizin dostunuzdur. Onlar sizden hiç bir şey beklemiyorlar. Dilenci ve meddah över. Sizi seven size ağlamasını bilir...

Yabancı okul faciasının, bizzat millî okulu da bünyesinde eritip yok etmede olduğu bir devrede kültür emperyalizmi yok demek, güneş görmemek gibi bir körlüktür. Ya onu gözlerden saklamaya çalışmak nasıl adlandırılır?

Sokrat, Avrupa medeniyetine temel olan eski Yunan kültürünü yükseltirken yaptığı iş, Felsefeyi Fizikten yani maddenin bilgisinden ahlâka yükseltmek oldu.

Yarım asra yakın bir zamandan beri Maarifimizin bütün gayreti, bütün imkânları, öğretimi ve gençliğin terbiyesini ahlâktan fiziğe yani maddenin bilgisine indirmek olmuştur. Zamanımızda bütününü benimsenen Amerikan terbiyesi ve teknik hâkimiyetinin okullarımıza ve öğretime yerleşmede olduğunu görüyoruz. Aşağıda programları ele alırken bu meseleyi izah edeceğiz.

İnsanlığın yüzyıllarca süren emek ve feragatlerinin mahsulü olan bir büyük medeniyeti, temellerinden çatırdatan Amerikan kültür ve zihniyeti, İslâm ruh ve ahlâkın büyük ve ebedî eserlerine de musallat olmuştur. Yarım ilim ve yarım ahlâk her felâketi getirebilir. Riyayı alkışlamak değil, hakkı aydınlatmak kutsal vazifelerimizdir.

Önce şu hakikati aydınlatmak isteriz ki, hakikat aşkından başka bir şey olmayan ilim ve felsefe ile Hakka teslim olmanın yolu olan din, birbiriyle çatışmak şöyle dursun, birbirlerini tamamlarlar. Hakikatin araştırmasına ilim yolu ile başlayan insan, mutlakin şuuruna felsefede ulaşır, onun bizzat yaşanması ise, dinin dünyasında gerçekleşir. Bizim ruhi ve manevi irşadımız ilim sayesinde. O, kurtarıcıımızdır. Manevi varlığımız için tehlikeli olan, ilmin hakikat mürş'idi olmaktan çıkarak teknik yani tatbikat için, pratik menfaatlerimiz için âlet haline getirilmesidir; maddî menfaat ve teknik

bencillik, kurnazlık ve muvaffakiyet maharetlerinden yapıma çamurlar sıçratan menfaat bezirgârlarının «amentü» sü haline geldi. cihazının insanda hakikat sevgisini esareti altına almasıdır; böylelikle zâlim menfaatlerin kurduğu madde saltanatının ebedilik yolunu tıkamış olmasıdır.

Biz ilme değil, teknik ihtirasının ilmi, pençesi altında yaşatmasına karşıyız. Evet, teknik, ilimlerden zarurî olarak çıkar ve insanlık kendisine kolaylıklar sağlayan teknikten faydalanır. Bu gidiş tabii yolda yürüyüşdür. Ancak, tekniğin bütün hayatımıza hâkim kılmamak, ilim ve hakikat aşkını tekniğe feda etmemek şartıyla; mesûd bir insanlık için mutlaka ilim önde, teknik onun arkasında yürümelidir. Bizde madde ile ruh münasebeti nasıl düzenlenmek icap ediyorsa ilimle teknik münasebeti de öyle düzenlenmelidir.

Biz Amerikan pragmatizminin mutlak hakikatı reddeden, «**Hakikat, fayda fikrinden ayrılmayan, doğru olan faydalı olandır.**» diyen iddiasını kabul etmiyoruz. İnsanlığın hemen hemen üç bin yıllık hakikat cihadını tekmeleyen bu iddia, ilim ve hakikatın yerine menfaatleri ve maddenin hâkimiyetini geçirmek isteyen ihtirası kutsallaştırıyor.

Davamız, her devirde olduğu gibi, hakikatın kurtarılması, hayatımıza hâkim kılınması dâvasıdır. İnsanlığı her zaman hakikat cihadı yükseltmiştir. İnsanlığın yükselmesi ve yıkılışları yine her zaman okulda hazırlanmıştır.

Genç ruhların okulda yoğurulması, geleceğin hayatını hazırlar. Bugünkü okul, manevî kudret kaynağı olmaktan çıkmıştır, sönmüş bir ocaktır. Yarım asra yakın bir zamandan beri bu ocağın nasıl söndürüldüğünü bilmek gerekir.

Bilindiği gibi okulda insan ruhuna çevrilmesi bakımından iki zümre dersler okutulur. Maddî kültür ve manevî kültür dersleri. Bunların ikisi arasında denkleşmeyi sağlamak, eğitimde esaslı davadır. Bizim için madde ihtiyaç, mana iktidardır. Yarım asırdan beri ufaltıla ufaltıla, yıpratıla yıpratıla bugünkü okulda serçe kanından daha sıska kalan kültür, manevî kültürdür. Maddî kültür ise bizzat kendisinin de temeli olan hakikat aşkından ayrılarak kutsallaştırılmaktadır.

Manevî kültür, insana, san'ata, cemiyete ve tarihe uzanır. Onun özü, insan sevgisidir. Gayesi Allah sevgisidir. O, yalnız bir ders içinde verilmez. San'at ve edebiyat, yurttaşlık, tarih ve felsefe derslerinin hepsi, manevî kültür dersleridir. Onu yalnız bir dersin içine sıkıştırmak, kendi kayatından kendi dünyasından ve bizzat kendi özünden ayırmaktır. Hayatı cevheri, barındığı hücreden ayırmaktır. Ayrıldığı yerde hayatıyeti kaybolacaktır.

Manevî kültürün, insan sevgisi yaşatan özü ahlâkın sahası, onun gayesi olan Allah ideali ise dinin sahasıdır. Din ile ahlâkın birbirinden ayrılmaz oluşu ezeli hakikatlardandır. Yunandan Kant'a kadar din, ahlâkî hareketlerimizdeki mecburiliğin yarıtıcısı olarak kabul ediliyordu. Kant, ahlâkî bütünüyle pratik aklın eseri yaparken, imanın sahasına aktarmaya mecbur oldu. Asrımızda Berkson, din ile ahlâkın müşterek kaynaktan doğduklarını ortaya koydu.

Şu halde din ile ahlâk kültürü, aynı aşu ile, aynı öğretim yolları ile verilecektir. Din ve ahlâk kültürünün zayıflatılması, önce ilk öğretimde başladı. Bugün içerisinde manevî kültürün bir efsane sayıldığı ilkokulda duyuların hizasından yukarı çıkmayan, akla da yükselemiyen geri bir eğitim sistemi kullanılıyor. Asrımızın başında kaçak eşya gibi mahiyeti anlaşılmasız değer kazanan Pozitivizm'in tesirleri, din ile beraber felsefeyi, değersiz meta haline düşürdü.

Hâlâ ilmin ne olduğunu da bilmeyen orta ve yüksek öğretim üyeleri, müsbet ilim adını tapılacak put haline koydular Onu da anlamaçılar ve insan ilgilerini, çevrildikleri saha içine basamaklar halinde sıralayan kültür seviyesine bir türlü ulaşamadılar Din götüren bu yarım ilim, ilkokul seviyesinden bütün hayata sıçradı. Bu hatalı ve yarım ilim anlayışı az zamanda maddeci felsefeyi kucaklamakta gecikmedi. Arkasından, Amerika'nın tek felsefesi olan ve pratik fayda ve menfaat fikrini hakikat diye kabul eden Pragmatizme hayati menfaatten ibaret çirkef ve bataktaki kıvranırken etrafına

Kuvvetin zulmüne, muvaffakiyet, hiyle ve hüneleri de eklenerek insanın ideali haline getirildi.

Sonsuzlukda ideal araştıran ahlâk ile dinin değerleri zavallıların, muvaffakiyete ulaşamayan hasta bir zümrenin varlığına bağışlandı. Bugün, ilk öğretimde ahlâk telkini metodları ve disiplini diye bir şey yoktur. Hayata hazırlanan gençlik, bu durumda, batıdan bir sel gibi akıp gelen, bitki gibi yaşayanların akımına elbette keşidini teslim edecektir. Bizim onu tutacak ve durduracak elimiz yoktur. Orta öğretim ise din ile ahlâkın yüksek suyunu, manevi kültür derslerinin hepsiyle verecektir. Tarih ve San'at Tarihi derslerinde, büyük mazimizin iman ve hamiiyei hamleleri ruhları kimıldatmadır.

Tarihi, siyasî olaylar yığını halinde okumanın, geri bir öğretim olduğunu söylemeye hâcet yoktur sanırım. Siyasî ve içtimaî olaylar, iman ve iradenin eserleridir ve öyle okutulmaktadır.

Devletimizin kurucusu Osman Bey'i tanımak için en başta müşahhas olay olarak, Anadolu'ya geldikleri zaman misafir oldukları evde, Allah Kitabı önünde yatıp uyumayarak, sabaha kadar huzurunda ayakta durduklarını söylemek yeter ders değil midir?

Hüdavendigârın yaralı düşmana bile su vermek emeli ile Allaha yaranmak istediği anda şehid edildiğini mânalandırmak, din ile ahlâkın kucaklaştığı ulvî bir anın tesbiti demek olmaz mı?

Yine, Osman Bey'in oğluna nasihatı gibi İkinci Murad'ın vasiyyetnamesi de, gocuklarımızı Allah ve insan sevgisi ile dolduracak muhteşem ve eşsiz vesikalardır. Fatih'in, tarihte devir açacak fethi yaparken Hacı Bayram'ın yük harekete girişmesi, eşi tarihte görülmüş bir iman hareketi midir? Yavuz Selim'in sırf vatan sevdasıyla henüz kanlanan kılıcı elinde kurumadan, İbni Kemal'in atının ayağından kendi üzerine sıçrayan çamuru şeref bilerek, hürmetle onu çıkarıp da kaftancı başıya verirken: «Bunu tabutuma örtünüz. Zira ulemanın atının ayağından sıçrayan çamur dahi bizim için şereftir» deyişi cihan tarihinde görülmemiş ve belki de görülmeyecek bir ilim ve ahlâk hârikası sayılmaz mı?

Efes'i ziyaretten önce gençlerimize Yavuz Selim'in türbesini ziyaret ettirip de 500 yıllık ilim aşkıyla hürmeti tanıtan dinin sevdasını anmüridi olan şeyhi Ak Şemseddine danışması ve istiharenin müjdesiyle bu bülatmak kimsenin aklına gelmiyor. Nerede böyle Allah'a yönelen ahlâk müzesi vardır? Serapa âbideleşen insan varlığı ile dopdolu bir tarihimiz var iken, devrimler yapıp ta kendimizi aramaktan korkumuz, ahlâkî bir gerileyiş, bir iflâs değil de nedir?

Cami, çeşme, sebil, medrese ve kervansaray halinde bir kısmı hâlâ ayakta duran ecdad eserleri, irademize kuvvet katacak, hayat ve ideal kaynaklarıdır. Tarih ve sanat tarihi derslerini gerçekçi metodlarla okutmak, ahlâk ve din öğretiminin bence temelini teşkil edecektir.

Yurttaşlık dersi bugün, vergiler ve seçimler hakkında halk bilgisi vermektedir. Zamanımızda radyoların halk için yaptığı yayınlar bu gayeyi sağlayabilir. Eğer gençlerimizin ahlâk yapısında bir seferberlik lüzumu duyuyorsak yurttaşlık derslerinin ahlâkdersi haline getirilmesi lüzumunu kaul etmeliyiz. «Öğüt vermekle ahlâk sunulmaz», diyenler bilmiyorlar ki insanda hareketler meydana getiren, inanılmış sözler ve telkinlerdir. Zamanımızda telkinin insan ruhundaki feyizli rolü, ilim âleminde anlaşılmıştır. Karşımızdaki bedbaht gençlik ise, «Bize hayatın hakikatlarını ve bağlanmamız gereken değerleri tanıtmadınız» diye bar bar bağıırırken hâlâ susmak ve durmak, genç nesilleri hayatın insafsız akışına terk etmek, ondan daha insafsız, hattâ zahm olmak ve suursuzca zulmetmek değil midir?

Edebiyat dersi bugün ne bir sanat dersidir, ne de ideal aşısıdır.

Sadece yazarların hal tercümelerini nakleden iskolâstik bir öğretim sahasıdır. Bize Yunus'tan, Fuzulî'den, Şeyh Galip'den, Hamit'den, Akif'ten ruh ve iman dalgaları getirecek büyük Edebiyat dersini hasretle bekliyoruz. Sanat için sanat sevgisi, bizi Allaha tırmandıracaktır. Biz henüz insanı sevmesini bilemedik, insanı arıyamadık.

Maarifte işlenen ilmi suikastların en tehlikelisi felsefe programlarında yapılamdır. 32 sene evvel felsefe programlarından mutlak hakikati araştıran metafizik'in Allah bahsi kaldırıldı. Allaha götürüyor diye ertesi sene ruhi bahsinin okutulması yasaklandı. Sonunda hakikat sevgisi uykuları kagırdığı için liselerden bütün metafizik koğuldu. Maneviyata karşı koyan saldıırı birbirini takip etti. Ötedenberi ayrı bir ders halinde okutulan ahlâk, «vakti geçmiş olduğu bahanesiyle» müstakil ders olmaktan çıkarıldı. Bütün felsefe derslerinin sonuna eklenmiş bir iki bahis halindedir. Bugün ruhlâr dünyasını çatırdatan kaba gövdeli, tarihsiz, felsefesiz, idealsiz ve inangsız, Amerikan kültürü, aşâğılık duygusuna sahip ve geri mecalsiz dimağlara nüfuz ederek ruh olaylarını tanıtan psikolojiyi de sade teknik bilgiler veren pratik faydalı sonuçları devşirilen bir teknik bilgisi haline getirmek istemektedir.

Salâhiyetli yere oturtulan kolejlerden çıkıvermiş çocuk, «Kitap böyle olur» diye lâboratuvar ve test psikolojisi kitabını göstermektedir. Ruh hayatının bütününü kavrayıcı bilgileri veren psikoloji dersinin yerine yakında pratiğe elverişli test ve tatbikat psikolojisi koyacaklarını, hattâ bütün felsefe derslerini bu zihniyetle alt üst edeceklerini vaadediyorlar. Hakikatları ve ruhi çalışmalarını bile hayat bezirgânlığına tebdil edenlerden ahlâk ve din eğitimi beklemek beyhudedir.

Din ve ahlâk eğitiminin yalnız bir derste verilmiyeceği aşıkârdır. Çünkü bunlar varlığımızın her sâhasına nüfuz etmiştir. Ve bütün hareketlerimizde yaşamaktadırlar. Yalnız yürekler parçalayıcı bir sahne karşısında ahlâklı ve sade ibadette dindar olunmaz. Ahlâk ve dindarlık bütün hareketlerimizde, insanlarla her temasımızda meydana çıkan hâdisedir.

Din ve ahlâk kültürümüzün değeriendirilmesi ve yükseltilmesi yukarıda belirtmeğe çalıştığım esaslı gayelerine uygun olarak okutulmalarıyla kabil olan iştir. Onların eserini tamamlamak için yeni dersler de konabilir. İlk ve orta öğretimde yurttaşlık derslerinin ahlâk dersi hâline getirilmesi lüzumludur. Lise son sınıflarında felsefi disiplin olarak ayrıca ahlâk dersleri de konulmalıdır.

Din dersi ilkokulda, dini merkezîbeler ve ahlâk aşısı halinde her sınıfta okutulmalıdır. Ortaokulda geniş ve tam, İslâm Medeniyeti Tarihi okutulmalı, temel akaid bilgisi verilmelidir. Lise bölümünde Kur'andan parçalar izah edilmeli ve İslâm Felsefesi okutulmalıdır. (

Ancak böyle ciddi ve ilmi bir öğretimle dini kültür gayesine doğru götürülür. Dâvanın fikir ve ilim çevresinde lâyıık olduğu değeri karşılınması için, devlet programıyla yapılması istenen bu öğretim tek başına hâkim olmalı, kurslar halinde fertlerin ve zümrelerin yaptığı yarım ve şursuz, ilimsiz öğretime son verilmelidir. Aynı zamanda dini değeri gözden düşüren çalışmaların, büyücü, bakıcı ve üfürükçülerin, kalpazan şeyh taslaklarının, mülevves mürşitlerin, seçim namazlarının, haç ticaretçilerinin, dini neşriyat bezirgânlarının, din istismarcılığının varlığına son vermeyi göze almalı, özlediğimiz inkılâbı yapmak isteyenler buna söz vermelidirler.

Din ve ahlâkımızın, bir kelime ile ruhumuzun selâmeti o zaman başlayacaktır.

